

květen 2010

Od ledna 2010 se změnilly podmínky zdravotního pojištění cizinců v ČR, dlouhodobé problémy to ale neřeší

Helena Hnilicová

Abstrakt:

Komentář se zabývá změnami v uzavírání zdravotního pojištění pro cizince, které byly zavedeny od začátku roku 2010.

Od začátku roku 2010, s nabytím účinnosti změn zákona o pobytu cizinců¹ a nového zákona o pojišťovnictví², došlo k další změně podmínek komerčního zdravotního pojištění cizinců ze třetích zemí. Pozitivní stránkou nové úpravy je zavedení podmínky, že garantovaná zdravotní péče do výše 30 000 eur musí být uhrazena bez spoluúčasti pojištěnce. Další změny, které zatím unikly pozornosti médií i širší veřejnosti, však znamenají pro cizince zvýšené finanční nároky a zvýhodňují již dříve kritizované komerční pojišťovny působící v České republice.

Pro cizince s dlouhodobým pobytem je nově stanovena podmínka, že zdravotní pojištění musí být uzavřeno pouze u pojišťovny, která je oprávněna provozovat toto pojištění na území ČR. Oprávněnými pojišťovnami jsou pouze ty, kterým bylo Českou národní bankou uděleno povolení k provozování tohoto pojištění. Jsou to především tuzemské pojišťovny, dále některé pojišťovny z ne-členských států EU a pojišťovny z jiných členských států EU, které v ČR působí na základě svobody dočasně poskytovat služby. Nová úprava se týká všech cizinců, nejenom těch, kteří o vízum žádají, ale i těch, kterým již bylo uděleno. Pokud cizinecká policie při pobytové kontrole zjistí, že cizinec nesplňuje některou z uvedených podmínek, je to důvodem pro zrušení víza, či odebrání povolení k dlouhodobému pobytu. V praxi je většinou stanovena lhůta, ve které musí být zjištěné nedostatky odstraněny. Až pokud se tak nestane, je cizinci odebráno vízum nebo povolení k dlouhodobému pobytu.

¹ Zákona č. 326/1999 Sb, změny se týkají zejména paragrafu 180i a 180j

² Zákon č. 277/2009 Sb. o pojišťovnictví

V důsledku této změny jsou cizinci s dlouhodobým pobytem nuceni uzavřít pojištění u českých pojišťovacích subjektů. Tyto pojišťovny lze bez problému najít na internetu a je běžné, že agenti některých takových pojišťoven sídlí poblíž úřadoven cizinecké policie, aby cizincům usnadnili uzavření pojištění². Cizí pojišťovny, které vlastní příslušné povolení, jsou sice alternativou, v praxi však spíše teoretickou. Již samo zjištění, které cizí pojišťovny mají příslušné povolení, není vůbec jednoduché. Výčet oprávněných pojišťoven lze poněkud komplikovaným způsobem najít na webových stránkách České národní banky v „Seznamu regulovaných a registrovaných subjektů“. Na tento seznam se sice lze při troše trpělivosti a počítačové gramotnosti „proklikat“ pomocí instrukcí na webu Ministerstva vnitra, nicméně lze soudit, že ne všichni cizinci budou s touto možností využít³. Zmíněné domácí pojišťovny mají nyní přinejmenším „konkurenční výhodu“, kterou jim vytvořila nová legislativa. Jejím důsledkem je, že cizinci, pocházející z vyspělých mimoevropských zemí (např. USA, Kanada, Japonsko), jsou nyní nuceni pojistit se u zde působících pojišťoven, i když mají spolehlivé pojišťovny ve své zemi, se kterými mohou mít dlouhodobé smlouvy.

Nová úprava se dotkne také cizinců, kteří již pojištění mají, ale jejichž pojišťovna není na seznamu zařízení schválených Českou národní bankou. Tito cizinci budou muset uzavřít nové pojištění. Již zaplacené pojistné u pojišťovny, která na tomto seznamu nefiguruje, budou muset nejspíše „oželet“.

Podmínka, že pojištění musí být uzavřeno a také zaplaceno na celou dobu povoleného pobytu najednou, již nepřipouští možnost sjednat splátkový kalendář. Pro mnohé cizince je nutnost zaplatit zdravotní pojištění na 1 až 3 roky dopředu bezesporu velkou finanční zátěží. Pro tříčlennou rodinu se může potřebná finanční částka pohybovat mezi 100 000 a 200 000 Kč (podle délky povoleného pobytu).

Stojí také za upozornění, že příslušné zákony, řešící problematiku zdravotního pojištění cizinců ze třetích zemí, používají termín „cestovní zdravotní pojištění“. Cestovním zdravotním pojištěním je v pojišťovací terminologii obvykle míněno pojištění nezbytných léčebných výloh, které mohou nastat při kratších turistických a pracovních cestách do ciziny. Cestovní zdravotní pojištění, které nabízejí pojišťovny v ČR, obvykle tvoří součást pojišťovacích „balíčků“. Kromě hrazení léčebných výloh nabízejí také například pojištění pro případ úrazu, ušlého zisku, ztráty či poškození zavazadel, náhrady škody, stornovacího poplatku aj. Implicitně termín „cestovní“ znamená pojištění na určitou omezenou dobu, kdy se nepočítá, že daná osoba bude v určité destinaci pobývat několik měsíců či let. V souladu s tím je rozsah léčebných výloh koncipován tak, aby byla pokryta především nezbytná akutní a neodkladná zdravotní péče. Je však otázkou, zda je zajištění potřebné zdravotní péče formou cestovního zdravotního pojištění vhodné a dostatečné pro cizince, kteří v ČR žijí několik let.

² Jedná se např. o akciovou společnost Brenn, sjednávající pojištění u různých tuzemských pojišťoven, která sídlí poblíž oddělení cizinecké policie v Koněvově ulici v Praze. Více na www.brenn.cz.

³ Bylo by žádoucí, aby byl seznam oprávněných pojišťoven snadněji dostupný, a to nejlépe prostřednictvím webových stránek určených cizincům v ČR

Je velmi pravděpodobné, že zdravotní potřeby těchto lidí přesahují rámec zajištění pouhých „léčebných výloh“.

Lze tedy konstatovat, že poslední právní úprava nevyřešila problémy zajištění adekvátní zdravotní péče pro migranty ze třetích zemí s dlouhodobým pobytem. Opakovaně kritizovaný nedostatečný rozsah garantované péče v rámci komerčního zdravotního pojištění se nikterak nerozšířil, a to i přesto, že řešení této problematiky je úkolem vyplývajícím z Usnesení vlády ČR, které bylo Ministerstvu zdravotnictví ČR uloženo již v roce 2007¹. Jak je konstatováno v oficiálních vládních materiálech, tento úkol nebyl zatím splněn². Poslední úprava pouze zpřesnila definici podmínek pro uzavírání komerčního zdravotního pojištění, které jsou však bezesporu výhodné pro domácí komerční pojišťovny. Lze jenom doufat, že kontrola plnění podmínek ohledně zdravotního pojištění (tj. nejenom doklad o zdravotním pojištění, ale také doložení zaplacení pojistného na celou dobu pobytu) se nestane v rukou cizinecké policie nástrojem pro „šikanování“ cizinců, a že cizinecká policie bude postupovat korektně a uvážlivě - v duchu hesla „pomáhat a chránit“.

Text byl upraven redakcí MigraceOnline.cz.

¹ Usnesení vlády ČR č. 126/2007 a následně č. 129/2008 , opatření 6.1 – 6.3

² Zpráva o realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2009 a návrh dalšího postupu. Ministerstvo vnitra ČR, č.j.: MV-3116-6/OAM-2010, zprávu dne 29. ledna 2010 předložil pro schůzi vlády ministr M.Pecina